

Osavuositarkastus 2/2026
6156/00.01.03.00/2026

Aluehallitus 01.09.2026 § 176

Lisätiedot

Talousjohtaja Ismo Rouvinen
ismo.rouvinen@siunsote.fi
Puh. 013 330 4506

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Leivonen Kirsi:

Aluehallitus päättää merkitä osavuositarkastuksen 2/2026 tiedokseen ja saattaa sen edelleen aluevaltuustolle tiedoksi.

Päätös

Hyväksyttiin.

Selostus

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella on valmisteltu tammi-kesäkuun tietojen perusteella 2. osavuositarkastus kuluvalta vuodelta. Aluehallituksen hyväksymän talousarvion täytäntöönpano-ohjeen mukaisesti toiminnan ja talouden toteutumista käsitellään kuukausittain johtoryhmässä ja aluehallituksessa. Lisäksi taloudesta ja sitovien tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan osavuositarkastuksilla aluevaltuustolle, aluehallitukselle ja tarkastuslautakunnalle. Osavuositarkastuksia tehdään kolme kertaa vuodessa: tammi-maaliskuun, tammi-kesäkuun ja tammi-syyskuun tiedoilla. Neljäs eli viimeinen raportti on tilinpäätös, joka kattaa koko vuoden seurannan. Talouden toteutumista on arvioitava kokonaisuutena ja aluehallitukselle laaditaan tulosennuste sekä katsaus strategisten mittareiden ja tuottavuusohjelman toteutusta kuukausiraportoinnin yhteydessä.

Hyvinvointialueen tavoitteet ja niiden toteutumisen seurannassa käytettävät strategiset mittarit on johdettu palvelustrategian keskeisistä päämääristä. Strategisiin mittareihin tehdään tarvittavat muutokset vuoden 2027 alusta alkaen, kun aluevaltuusto on hyväksynyt päivitetyn hyvinvointialuestrategian vuosille 2027–2030.

1) Tavoitteenamme on, että toimintamme on asiakaslähtöistä ja laadukasta. Asiakaskokemusta mitataan NPS-suositeluindeksin avulla kaikilla palvelutuotannon toimialueilla. Organisaatitasoiseksi tavoitetasoksi on asetettu, että $NPS \geq 75$, eli kesäkuun tulos 78,4 on yli tavoitearvon.

2) Tavoitteenamme on järjestää asukkaillemme heidän tarvitsemansa palvelut oikea-aikaisesti ja lakisääteisissä ajoissa. Palvelujen saatavuutta arvioidaan "liikennevalomallin" avulla: punainen $< 90 \%$, keltainen $90 \leq x < 100 \%$ ja vihreä 100% palveluista toteutuu lakisääteisessä ajassa. Hyvinvointialueetasolla toimialueiden keskiarvo oli kesäkuun lopussa 92,2 %, joka on tavoitteen alapuolella.

3) Tavoitteenamme on, että hyvinvointialueella on riittävä, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö. Vuoden 2026 tavoitteena on, että henkilöstön lähtövaihtuvuus on enintään 6 %. Kesäkuun lopussa lähtövaihtuvuus oli 3,3 %, joten toteuma on tavoitteessa.

4) Tavoitteenamme on, että toimintamme on taloudellisesti kestäväällä pohjalla. Hyvinvointialueen rahoitusmallissa vuosikate on tunnusluku, jonka perusteella tulevien vuosien lainanottovaltuudet määritellään. Vuoden 2026 päivitettyä tavoitteena on, että vuosikate on vähintään 23,8 milj. euroa. Kesäkuun taloustietojen perusteella vuosikate olisi asettumassa noin 24,5 milj. euron tasolle, joten taloustavoite olisi toteutumassa.

5) Tavoitteenamme on, että olemme luotettava organisaatio asiakkaillemme ja työntekijöillemme. Työntekijäkokemusta mitataan eNPS-suosittelemisindeksi avulla. Tavoitearvoksi vuodelle 2026 on asetettu luku 20, joka määräytyy hyvinvointialueiden kansallisten tuloksien perusteella. Kesäkuussa mittauksen perusteella koko organisaation eNPS-suosittelemiseksi on 1. Tulos ei ole tavoitteen mukainen.

Talousarvion laatimisen lähtökohtana on ollut Valtiovarainministeriön 22.9.2025 julkaisema laskelma, jonka mukaan Pohjois-Karjalan laskennallinen rahoitus olisi vuonna 2026 noin 933,7 milj. euroa. Siirtymätasaus kuitenkin pienentää laskennallista rahoitusta noin 55,0 milj. euroa, jolloin vuoden 2026 yleiskatteelliseksi rahoitukseksi muodostui noin 878,7 milj. euroa.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen valtionrahoitus on pienentynyt merkittävästi TA26-kirjaan sisällytetystä valtionrahoituksesta, jonka perusteella aluevaltuusto hyväksyi nyt voimassa olevan taloussuunnitelman joulukuussa 2025. Tästä syystä hyvinvointialue on hakenut kumulatiivisen alijäämän kattamisajan jatkamista vuoden 2029 loppuun. Aluevaltuusto hyväksyi kokouksessaan 9.6.2026 suunnitelmaa kertyneen alijäämän kattamiseksi ja samalla vuoden 2026 muutetun talousarvion. Jatkossa talouden toteumaa seurataan kuukausittain sekä muutettuun talousarvioon verrattuna.

Tulosennusteen arvioidaan kuluvan vuoden lopussa olevan 3,1 milj. euroa ylijäämäinen, mikä olisi noin 0,1 milj. euroa muutettua talousarviota parempi tulos.

Kumulatiivinen toimintakulujen kasvu edellisvuoteen verrattuna oli kesäkuussa 2,0 %. Alkuvuoden toimintakuluissa ei vielä ole mukana kaikki alkuvuoden aikana tehdyt lisäpanostukset lakisääteisyysparantamiseksi, joten toimintakulujen todellinen kasvu on hiukan

suurempi, mikä on realisoitunut myöhemmin kesäkauden aikana. Tämä on kuitenkin huomioitu tulosennusteessa. Tässä vaiheessa toimintakulujen arvioidaan alittavan muutetun talousarvion noin 0,1 milj. eurolla. Tällä hetkellä hyvinvointialueen talousarvion ylityspaineet tulevat valtaosin sosiaalipalvelujen toimialueelta, jossa on kaikkiaan noin 29,5 milj. euron ylityshukka alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Muutettuun talousarvioon ylityshukka on 4,9 milj. euroa. Muiden toimialueiden talousarvioiden alitukset kuitenkin kompensoivat osan sosiaalipalvelujen taloushaasteita.

Kun tiedossa olevat arviot sekä tulo- että menopuolen merkittävimmistä tekijöistä huomioidaan, hyvinvointialueen tulosennusteen arvioidaan olevan tulokseltaan 3,1 milj. euron ylijäämäinen. Kokonaistilanne on huonontunut noin 4 milj. euroa kesäkauden aikana huolimatta siitä, että toimialueiden tulosennusteeseen on sisällytty kuluvana vuonna toteutuvia lisätoimenpiteitä noin 7,5 milj. euron edestä. Uusista mahdollisista lisätoimenpiteistä ja niiden kohdentamisesta toimialueille käydään tarkentavaa keskustelua aluehallituksen ohjauksessa kuluvan vuoden edetessä.

Vuoden 2026 investointien muutettu talousarvio, jossa on huomioitu aluevaltuuston hyväksymät kiinteistökaupat, on 139,6 milj. euroa. Investointien toteuma tammi-kesäkuussa on 42,5 % (59,3 milj. euroa). Rakennusinvestoinneista on toteutunut 46,3 % (54,2 milj. euroa). Laite- ja kalustoinvestointien toteuma on 22,9 % (3,2 milj. euroa). ICT-investointien toteuma on 12,4 % (0,2 milj. euroa) ja asiakas- ja potilastietojärjestelmähankkeen toteuma laajakantoisissa investoinneissa on 23,2 % (1,8 milj. euroa).

Henkilöstömäärän (HTV2) kasvu on taittunut sopeutustoimien sekä suunnitelmallisen henkilöstövoimavarojen johtamisen seurauksena. Vaikka henkilöstömäärä on vähentynyt, henkilöstökulut ovat kasvaneet, joka johtuu pääosin palkankorotuksista. Osittain kasvua selittää suunniteltu ostopalvelujen ottaminen omaksi työksi. Työkykyperäisten poissaolopäivien määrä jatkaa edelleen laskuaan ja on vähentynyt 2247 päivää vuoteen 2025 verrattuna. Olennaisia tekijöitä sairauspoissaolojen vähenemisessä ovat edelleen työkykyjohtamisosaamisen kehittäminen, työterveysyhteistyön kehittäminen, korvaavan työn mahdollisuuden hyödyntäminen ja mielen hyvinvointia edistävien käytänteiden kehittäminen. Esihenkilöiden valmius motivaation johtamiseen tukee työkykyisten päivien lisäämisessä.

Osavuositarkastuksissa raportoidaan myös tuottavuusohjelman toteutumisesta. Tuottavuusohjelma sisältää merkittävimmät palvelukokonaisuudet (lisäpanostukset) lakisääteisyyden turvaamiseksi, rakenteelliset muutokset (toiminnan uudistaminen) ja talouden sopeuttamisohjelman (säästöt). Tuottavuusohjelmalla ja strategisilla kehittämishankkeilla vastataan ministeriöiden hyvinvointialueelle asettamiin toimenpidesuosituksiin ja alueelle myönnetyn lisärahoituksen ehtoihin.

Lisärahoitusneuvotteluissa todettujen palvelupuutteiden korjaaminen ja palvelujen lakisääteisyyden parantaminen on käynnistynyt suunnitellusti. Lisäpanostuksista aiheutuneet toimintakulut eivät alkuvuoden aikana ole täysimääräisesti realisoituneet, mutta niiden toteutuminen on huomioitu talousennusteessa.

Terveyspalvelujen toimialueella erikoissairaanhoidon jonoja on purettu kaikilla sovituilla tavoilla 1.1.2026 alkaen. Valvira oli asettanut kahden miljoonan euron uhkasakon erikoissairaanhoidon kiireettömän hoitoonpääsyn saattamiseksi lakinmukaiseksi 30.4.2026 mennessä, mutta tuohon tavoitteeseen ei täysin päästy. LVV lähetti 29.6.26 selityspyynnön, jossa uhkasakon suuruutta on pienennetty 550 000 euroon ja HVAlla on mahdollisuus antaa asiaan kirjallinen selitys 15.10.2026 mennessä ja toimialueen tavoitteena on saada jonot mahdollisimman lakisääteisiksi siihen mennessä. Matalimmillaan 2026 jono oli kesäkuussa, 481 potilasta, jonka oletettiin kesäkaudella kääntyvän hienoiseen nousuun. LVV kiinnitti huomiota myös alle 23-vuotiaiden hoitoonpääsyyn psykiatrisessa sairaanhoidossa. Lakisääteisyyden turvaamiseksi tehdään lisätöitä, palvelujen ostoja sekä yhteistyötä muiden hyvinvointialueiden kanssa.

Sosiaalipalveluissa on edistetty sovittuja toimenpiteitä ja siten kiinnitetty huomioita kulujen kasvuun ja palveluihin pääsyn parantamiseen ja se on tuottanut tulosta. Palvelutarve kasvaa toimialueella kaikissa ikäryhmissä mm. hyvinvointialueen väestörakenteesta ja sosioekonomisesta tilanteesta johtuen voimakkaasti. Uuden asiakas- ja potilastietojärjestelmän käyttöönoton näkökulmasta toimialueen henkilöstö on osallistunut aktiivisesti mm. erilaisiin määrittelytehtäviin.

Lastensuojelussa asiakkuuksien määrä sijoituksissa on kasvanut alkuvuoden aikana voimakkaasti eikä kasvu ole taittunut. Lapsiperheiden palveluissa psykologirekrytointeja on saatu tehtyä, joten psykologipalvelujen ostoja on saatu vähennettyä. Työikäisten palveluiden asumispalveluissa olevien määrä on kasvanut runsaasti. Vaikka kevyen asumisen ohjauspalveluun on satsattu, toisten palvelualueiden tarkastellessa omaa toimintaansa, asiakkuuksia on virrannut niistä työikäisten sosiaalipalvelujen raskaisiin asumispalveluihin. Suhdeluku kevyen ja raskaan palvelun välillä on kuitenkin kehittynyt myönteisesti.

Perhehoidon lisäämiseen on kiinnitetty huomiota ja perhehoitoon on alettu valmistelemaan yhteistä toimintaohjetta sekä kehittämissuunnitelmaa palvelualueita ylittäen.

1.1.2026 alkaen vammaispalvelulain soveltamisalasäännöksen sisältöä tarkennettiin vammaisen henkilön määritelmällä ja elämänvaihetta koskevalla rajauksella. Vammaispalvelulain siirtymäsäännöksen toinen vuosi sisältää asiakkaiden palveluiden uudelleen arviointia.

Kuluvan vuoden tavoiteasetannassa onnistuminen edellyttää muutosjohtamista ja rakenteellisia uudistuksia tuottavuuden parantamiseksi.